ĢENERĀLADVOKĀTA HENRIKA SAUGMANDSGORA ĒES
[*HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 4. aprīlī [1]

Lieta C-686/17

Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main eV
pret
Prime Champ Deutschland Pilzkulturen GmbH

(*Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tirgu kopīgā organizācija – Augļi un dārzeņi – Kultivētas sēnes – Tirdzniecības standarti – Norāde par izcelsmes valsti – "Izcelsmes valsts" jēdziens – Ražas novākšanas valsts – Regula (EK) Nr. 1234/2007 – 113.a panta 1. punkts – Regula (ES) Nr. 1308/2013 – 76. panta 1. punkts – Definīcijas par preču nepreferenciālu izcelsmi – Regula (EK) Nr. 2913/92 – 23. panta 1. un 2. punkts – Regula (EK) Nr. 952/2013 – 60. panta 1. punkts – Deleģētā regula (ES) 2015/2446 – 31. panta b) punkts – Ražošanas posmi, kas notikuši citā dalībvalstī – Pārtikas produktu marķēšana – Marķējuma, kas var maldināt, aizliegums – Direktīva 2000/13/EK – 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkts – Regula (ES) Nr. 1169/2011 – 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts – 1. panta 4. punkts – 2. panta 3. punkts – Paskaidrojošas piezīmes

I. Ievads

1. Šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) ir uzdevusi četrus jautājumus par to, kā interpretēt vairākus Savienības tiesību aktu noteikumus par augļu un dārzeņu, kurus patērētājam ir paredzēts pārdot svaigā veidā, izcelsmes valsti.

2. Šīs lūgums ir daļa no revīzijas sūdzības starp *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main eV* (Negodīgas konkurences apkarošanas apvienība, turpmāk tekstā – "*Zentrale*") un *Prime Champ Deutschland Pilzkulturen GmbH* (turpmāk tekstā – "*Prime Champ*") saistībā ar prasību, lai pēdējā minētā pārtrauc tirgot kultivētas sēnes, kas ievāktas Vācijā, ar marķējumu "Izcelsme: Vācija".

1 Oriģinālvaloda – franču.

3. *Zentrale* uzskata, ka šāds *Prime Champ* izmantotais marķējums, nepievienojot paskaidrojošas piezīmes, ir maldinošs saskaņā ar Direktīvas 2000/13/EK[2] 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktu un Regulas (ES) Nr. 1169/2011[3] 7. panta 1. punkta a) apakšpunktu, ar ko aizliedz maldināt patērētāju saistībā ar informāciju par pārtikas produktiem, ja būtiski kultivēto sēņu ražošanas un audzēšanas posmi nav notikuši Vācijā.

4. No iepriekš minētā izriet, ka ar prejudiciālajiem jautājumiem iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai saskaņā ar iepriekš minēto aizliegumu maldināt patērētāju uzņēmumam var pārmest pārtikas produkta izcelsmes valsts norādīšanu bez paskaidrojošām piezīmēm, ņemot vērā, ka šī produkta būtiski ražošanas posmi notiek citās dalībvalstīs, pat ja uzņēmumam nav pienākuma sniegt šādu informāciju saskaņā ar īpašiem Savienības tiesību noteikumiem marķēšanas jomā. Manuprāt, tas tā nav.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Tiesiskais regulējums lauksaimniecības jomā

a) Regula Nr. 1234/2007

5. Regulas (EK) Nr. 1234/2007[4] 113.a panta 1. punktā ir paredzēts:

"Augļu un dārzeņu nozares produktus, kurus paredzēts pārdot patērētājiem svaigus, drīkst tirgot vienīgi tad, ja tiem ir laba, tirdzniecībai atbilstīga kvalitāte un ja ir norādīta izcelsmes valsts."

b) Regula Nr. 1308/2013

6. Regula Nr. 1234/2007 ir aizstāta ar Regulu (ES) Nr. 1308/2013[5]. Šajā gadījumā šīs pēdējās attiecīgie noteikumi ir piemērojami no 2014. gada 1. janvāra[6]. Šīs regulas 76. panta 1. punktā būtībā ir pārņemts Regulas Nr. 1234/2007 113.a panta 1. punkta saturs.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2000. gada 20. marts) par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz pārtikas produktu marķēšanu, noformēšanu un reklāmu (OV 2000, L 109, 29. lpp.).

3 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2011. gada 25. oktobris) par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem un par grozījumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulās (EK) Nr. 1924/2006 un (EK) Nr. 1925/2006, un par Komisijas Direktīvas 87/250/EEK, Padomes Direktīvas 90/496/EEK, Komisijas Direktīvas 1999/10/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/13/EK, Komisijas Direktīvu 2002/67/EK un 2008/5/EK un Komisijas Regulas (EK) Nr. 608/2004 atcelšanu (OV 2011, L 304, 18. lpp.).

4 Padomes Regula (2007. gada 22. oktobris), ar ko izveido lauksaimniecības tirgu kopīgu organizāciju un paredz īpašus noteikumus dažiem lauksaimniecības produktiem (Vienotā TKO regula) (OV 2007, L 299, 1. lpp.), kas grozīta ar Padomes Regulu Nr.°361/2008 (2008. gada 14. aprīlis) (OV 2008, L 121, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – "Regula Nr. 1234/2007").

5 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (OV 2013, L 347, 671. lpp.).

6 Skat. Regulas Nr. 1308/2013 232. panta 1. punktu.

2. Tiesiskais regulējums muitas jomā

a) Regula Nr. 2913/92

7. Regulas (EEK) Nr. 2913/92[7] (turpmāk tekstā – "Kopienas Muitas kodekss") 23. pantā ir noteikts:

"1. Kādas valsts izcelsme ir precēm, kas pilnīgi iegūtas vai saražotas minētajā valstī.

2. Jēdziens "kādā valstī pilnīgi iegūtas preces" nozīmē:

[..]

b) tajā novāktus augu valsts produktus;

[..]."

b) Regula Nr. 952/2013

8. Kopienas Muitas kodekss ir aizstāts ar Regulu (ES) Nr. 952/2013[8] (turpmāk tekstā – "Savienības Muitas kodekss"). Pēdējās minētās attiecīgie noteikumi, kam ir nozīme šajā lietā, ir piemērojami no 2016. gada 1. jūnija[9].

9. Savienības Muitas kodeksa 2. nodaļas nosaukums ir "Preču izcelsme". Minētās nodaļas 1. iedaļas nosaukums ir "Nepreferenciāla izcelsme". Regulas 59. pantā, kas nosaka šīs 1. iedaļas darbības jomu, ir paredzēts:

"Regulas 60. un 61. pantā ir noteikti noteikumi nepreferenciālas preču izcelsmes noteikšanai, lai piemērotu:

[..]

c) citus Savienības pasākumus attiecībā uz preču izcelsmi."

10. Tās 60. pantā "Izcelsmes iegūšana" būtībā ir pārņemts Kopienas Muitas kodeksa 23. panta 1. punkta saturs.

c) Deleģētā regula 2015/2446

11. Deleģētā regula (ES) 2015/2446[10] ir piemērojama no 2016. gada 1. maija[11]. Tās 31. panta b) punktā būtībā ir pārņemts Kopienas Muitas kodeksa 23. panta 2. punkta b) apakšpunkta saturs.

7 Padomes Regula (1992. gada 12. oktobris) par Kopienas Muitas kodeksa izveidi (OV 1992, L 302, 1. lpp.).

8 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2013. gada 9. oktobris), ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (OV 2013, L 269, 1. lpp.).

9 Skat. Savienības Muitas kodeksa 286. panta 2. punktu un 288. panta 2. punktu.

10 Komisijas Deleģētā regula (2015. gada 28. jūlijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 attiecībā uz sīki izstrādātiem noteikumiem, kuri attiecas uz dažiem Savienības Muitas kodeksa noteikumiem (OV 2015, L 343, 1. lpp.).

11 Skat. Deleģētās regulas 2015/2446 256. pantu.

3. Tiesiskais regulējums patērētāju aizsardzības jomā

a) Direktīva 2000/13

12. Direktīvas 2000/13 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā ir paredzēts, ka marķējums un tam izmantojamās metodes nedrīkst būt tādas, kas maldina pircēju, tostarp par pārtikas produkta izcelsmi.

b) Regula Nr. 1169/2011

13. Direktīva 2000/13 ir aizstāta ar Regulu Nr. 1169/2011, kas ir piemērojama no 2014. gada 13. decembra [12].

14. Šīs regulas 1. panta 4. punktā ir paredzēts:

"Šo regulu piemēro, neskarot marķēšanas prasības, kas paredzētas īpašos Savienības noteikumos, kurus piemēro konkrētiem pārtikas produktiem."

15. Minētās regulas 2. panta 3. punktā ir paredzēts:

"Šajā regulā pārtikas produktu izcelsmes valsts attiecas uz pārtikas produktu izcelsmi, kā noteikts [Kopienas Muitas kodeksa] 23. līdz 26. pantā" [13].

16. Šīs pašas regulas 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts, kurā būtībā ir pārņemts Direktīvas 2000/13 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkta saturs, ir formulēts šādi:

"Pārtikas produktu informācija nav maldinoša, jo īpaši:

a) par pārtikas produktiem raksturīgajām pazīmēm un jo īpaši to raksturu, identitāti, īpašībām, sastāvu, daudzumu, derīgumu, izcelsmes valsti vai izcelsmes vietu, ražošanas vai izgatavošanas veidu."

B. Vācijas tiesības

17. 2013. gadā *Lebensmittel-, Bedarfsgegenstände- und Futtermittelgesetzbuch* (Vācijas Pārtikas produktu, plaša patēriņa preču un dzīvniekiem paredzēto pārtikas produktu kodekss, turpmāk tekstā – "*LFGB*") 11. panta 1. punkta pirmā un otrā teikuma 1) apakšpunkta piemērojamajā redakcijā bija aizliegts laist apgrozībā un reklamēt pārtikas produktus ar maldinošu nosaukumu vai maldinošām norādēm vai noformējumu, it īpaši izmantot tādus apgalvojumus, kas varētu maldināt par produkta izcelsmi. Ar šo tiesību normu bija paredzēts transponēt Direktīvas 2000/13 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktu.

18. Spēkā esošajā redakcijā *LFGB* 11. panta 1. punkta 1) apakšpunktā ir aizliegts saskaņā ar Regulas Nr. 1169/2011 8. panta 1. punktu atbildīgajam pārtikas apritē iesaistītajam uzņēmējam vai importētājam laist apgrozībā vai reklamēt pārtikas produktus ar tādu informāciju par šiem pārtikas produktiem, kas neatbilst prasībām, kuras ir izvirzītas Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punktā, lasot to kopā ar šī panta 4. punktu.

12 Skat. Regulas Nr. 1169/2011 55. pantu.

13 No Savienības Muitas kodeksa 286. panta 3. punkta izriet, ka atsauces uz Kopienas Muitas kodeksu ir jāuzskata par atsaucēm uz Savienības Muitas kodeksu. Tādējādi kopš 2016. gada 1. maija Regulas Nr. 1169/2011 2. panta 3. punktā minētā atsauce uz Kopienas Muitas kodeksa 23.–26. pantu ir jāsaprot kā atsauce uz Savienības Muitas kodeksa 60. pantu, kas aplūkots kopā ar Deleģētās regulas 2015/2446 31.–36. pantu, kuros ir ietverti precizējumi saistībā ar minēto 60. pantu.

III. Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

19. *Prime Champ* ražo un tirgo kultivētas sēnes ar norādi "Izcelsme: Vācija".

20. Šampinjonu ražošana notiek vairākos posmos. Vispirms septiņas līdz desmit dienas Beļģijā un Nīderlandē tiek sagrieztas un samaisītas komposta izejvielas. Otrais ražošanas posms ir no piecām līdz sešām dienām ilgstošā komposta pasterizēšana un sagatavošana Nīderlandē. Trešajā ražošanas posmā piecpadsmit dienas kompostā tiek injicēts micēlijs (sēņu sporas). Ceturtajā posmā Nīderlandē kūdras un kaļķa slānī tiek veicināta augļķermeņa veidošanās, turklāt sēnes pēc desmit līdz vienpadsmit dienām var būt izaugušas līdz 3 mm. Kultivēšanas kastes pēc apmēram piecpadsmit dienām tiek pārvestas uz Vāciju, kur *Prime Champ* uzņēmumā pēc apmēram vienas līdz piecām dienām tiek novākta pirmā šampinjonu raža un pēc apmēram desmit līdz piecpadsmit dienām – otrā raža.

21. *Zentrale* uzskata, ka norāde "Izcelsme: Vācija" šo šampinjonu marķējumā, bez papildu norādēm, ir maldinoša, jo būtiski ražošanas un audzēšanas posmi, precīzāk, ražošanas cikls pirms ražas novākšanas, nenotiek Vācijā, un ka šampinjonu komposts tiek nogādāts uz Vāciju tikai trīs vai mazāk dienas pirms pirmās ražas novākšanas.

22. Pēc tam, kad 2013. gada decembrī *Zentrale* nosūtīja *Prime Champ* brīdinājumu, tā lūdza *Landgericht Ulm* (Ulmas apgabaltiesa, Vācija) piespriest *Prime Champ*, piedraudot ar precīzāk nosauktām procesuālajām sankcijām, pārtraukt tirdzniecībā piedāvāt un/vai laist apgrozībā, un/vai reklamēt kultivētas sēnes ar norādi "Izcelsme: Vācija".

23. Šī tiesa noraidīja *Zentrale* prasību, un tā par minēto nolēmumu iesniedza apelācijas sūdzību.

24. *Oberlandesgericht Stuttgart* (Augstākā apgabaltiesa Štutgartē, Vācija) apelācijas sūdzību noraidīja. Šī tiesa nosprieda, ka norāde "Izcelsme: Vācija" gan esot maldinoša, jo mērķsabiedrība no tās var secināt, ka Vācijā ir ne tikai novākta raža, bet arī norisinājies viss ražošanas process, tomēr *Prime Champ* saskaņā ar Savienības tiesībām esot pienākums ietvert apstrīdēto norādi par izcelsmes valsti. Atbilstoši Regulas Nr. 1234/2007 113.a panta 1. punktam un Regulas Nr. 1308/2013 76. panta 1. punktam kā augu valsts produktu izcelsmes valsts ir jānorāda ražas novākšanas valsts, tāpēc no godīgas konkurences tiesiskā regulējuma aspekta nevar pārmest, ka *Prime Champ* ir sniedzis šo norādi.

25. *Zentrale* pret šo lēmumu iesniedza revīzijas sūdzību *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa).

26. Pēdējā minētā tiesa precizē – tā kā prasītāja pamatlietā izvirzīto prasījumu par darbības izbeigšanu ir balstījusi uz atkārtošanās risku, revīzijas sūdzība būs pamatota tikai tad, ja atbildētājai pārmestā rīcība bija prettiesiska gan tās īstenošanas brīdī, proti, 2013. gadā, gan ir prettiesiska lēmuma pieņemšanas brīdī revīzijas sūdzības izskatīšanas instancē.

27. Tādējādi iesniedzējtiesa uzskata, ka revīzijas sūdzība var tikt apmierināta, ja *Prime Champ* izmantotā norāde par izcelsmes valsti ir pretrunā maldināšanas aizliegumam, kas ir noteikts Direktīvas 2000/13 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā, kurš ir transponēts *LFGB* 11. panta 1. punkta pirmā un otrā teikuma 1) apakšpunktā, redakcijā, kas ir piemērojama 2013. gadā, un Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunktā, kas aplūkots kopā ar šobrīd spēkā esošās *LFGB* redakcijas 11. panta 1. punkta 1) apakšpunktu, lai gan šai norādei ir obligāts raksturs atbilstoši tiesiskajam regulējumam par tirgu kopīgo organizāciju lauksaimniecības nozarē, proti, Regulas

Nr. 1234/2007 113.a panta 1. punktam un Regulas Nr. 1308/2013 76. panta 1. punktam [14].

28. Šajā kontekstā ar 2017. gada 21. septembra lēmumu, kas Tiesā saņemts 2017. gada 7. decembrī, *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai, lai noskaidrotu izcelsmes valsts jēdzienu atbilstoši [Regulas Nr. 1234/2007] 113.a panta 1. punktam un [Regulas Nr. 1308/2013] 76. panta 1. punktam, ir jābalstās uz [Kopienas] Muitas kodeksa 23. un nākamajos pantos, kā arī Savienības muitas kodeksa 60. pantā izmantotajām definīcijām?

2) Vai tādu kultivēto šampinjonu izcelsme, kas ir novākti kādā valstī, atbilstoši [Kopienas Muitas kodeksa] 23. pantam un [Savienības Muitas kodeksa] 60. panta 1. punktam ir šī valsts, ja svarīgi ražošanas posmi norisinās citās Eiropas Savienības dalībvalstīs un kultivētās sēnes ir nogādātas attiecīgajā valstī tikai trīs vai mazāk dienas pirms pirmās ražas?

3) Vai [Direktīvas 2000/13] 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā un [Regulas Nr. 1169/2011] 7. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētais maldināšanas aizliegums ir jāpiemēro norādei par izcelsmes valsti, kas ir izvirzīta kā prasība saskaņā ar [Regulas Nr. 1234/2007] 113.a panta 1. punktu un [Regulas Nr. 1308/2013] 76. panta 1. punktu?

4) Vai norāde par izcelsmes valsti, kas ir izvirzīta kā prasība saskaņā ar [Regulas Nr. 1234/2007] 113.a panta 1. punktu un [Regulas Nr. 1308/2013] 76. panta 1. punktu, var tikt papildināta ar paskaidrojošām piezīmēm, lai novērstu [Direktīvas 2000/13] 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā, kā arī [Regulas Nr. 1169/2011] 7. panta 1. punkta a) apakšpunktā aizliegtu maldināšanu?"

29. *Zentrale*, *Prime Champ*, Vācijas, Francijas un Itālijas valdības, kā arī Eiropas Komisija iesniedza Tiesai rakstveida apsvērumus. Tie paši lietas dalībnieki, izņemot Francijas un Itālijas valdības, piedalījās tiesas sēdē, kas notika 2019. gada 23. janvārī.

IV. Vērtējums

A. Ievada apsvērumi

30. Ar četriem prejudiciālajiem jautājumiem iesniedzējtiesa jautā Tiesai par attiecībām starp Savienības tiesību normām attiecībā uz augļu un dārzeņu, kuri ir paredzēti pārdošanai patērētājam svaigā veidā, izcelsmes valsti, kas ir paredzētas trīs dažādās jomās, proti, tiesiskajā regulējumā lauksaimniecības jomā, tiesiskajā regulējumā muitas jomā un tiesiskajā regulējumā patērētāju aizsardzības jomā.

14 Šajā ziņā iesniedzējtiesa precizē, ka gadījumā, ja *Prime Champ* būtu pārkāpis šos noteikumus, tas nozīmētu, ka tas ir īstenojis negodīgu komercpraksi atbilstoši *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb* (Likums pret negodīgu konkurenci, turpmāk tekstā – "*UWG*"), konkrētāk, atbilstoši kombinētajiem *UWG* 2013. gadā piemērojamās redakcijas 3. panta un 4. panta 11. punkta un spēka esošās *UWG* redakcijas 3.a panta noteikumiem. Šie noteikumi paredz, ka negodīgu konkurenci īsteno ikviens, kas pārkāpj tiesību normu, kas tostarp ir paredzēta, lai tirgus dalībnieku interesēs regulētu darbības tirgū. Ar *UWG* ir transponēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/29/EK (2005. gada 11. maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 ("Direktīva par negodīgu komercpraksi") (OV 2005, L 149, 22. lpp.).

31. Konkrētāk – minētās Savienības tiesību normas ir, pirmkārt, norāde par izcelsmes valsti augļu un dārzeņu laišanai apgrozībā, kas noteikta ar Regulas Nr. 1234/2007 113.a panta 1. punktu un Regulas Nr. 1308/2013 76. panta 1. punktu, otrkārt, definīcijas attiecībā uz preču nepreferenciālu izcelsmi, kas izklāstītas Kopienas Muitas kodeksa 23.–26. pantā un Savienības Muitas kodeksa 60. pantā, lasot to kopā ar Deleģētās regulas Nr. 2015/2446 31.–36. pantu, un, treškārt, aizliegums maldināt patērētāju attiecībā uz izcelsmes valsti, kas paredzēts Direktīvas 2000/13 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā un Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunktā.

32. Ar pirmo un otro prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa jautā par saikni starp norādi par augļu un dārzeņu izcelsmes valsti laišanai apgrozībā, kas ir noteikta tiesiskajā regulējumā lauksaimniecības jomā, un definīcijām attiecībā uz preču nepreferenciālu izcelsmi, kuras ir paredzētas Muitas kodeksos [15], lai būtībā noskaidrotu, vai *Prime Champ* ir jānorāda Vācija kā kultivēto sēņu izcelsmes valsts pamatlietā (B iedaļa).

33. Pat pieņemot, ka tā tas ir, iesniedzējtiesa ar trešo un ceturto jautājumu vēlas noskaidrot, vai *Prime Champ* izmantotā norāde par izcelsmes valsti, bez paskaidrojošām piezīmēm, ņemot vērā, ka būtiski šo kultivēto sēņu ražošanas posmi notiek citās dalībvalstīs, tomēr nav pretrunā maldināšanas aizliegumam, kas paredzēts tiesiskajā regulējumā attiecībā uz patērētāju aizsardzību (C iedaļa) [16].

34. Ņemot vērā, ka, pēc iesniedzējtiesas domām, revīzijas sūdzību var pamatot tikai tad, ja apstrīdētā *Prime Champ* rīcība bija prettiesiska saskaņā ar Savienības tiesībām gan tās veikšanas brīdī 2013. gadā, gan ir prettiesiska lēmuma pieņemšanas brīdī revīzijas sūdzības izskatīšanas instancē [17], ir lietderīgi izskatīt jautājumus, kuri izvirzīti atbilstoši gan 2013. gadā, gan šobrīd piemērojamajam tiesiskajam regulējumam.

B. Par saikni starp jēdzienu "izcelsmes valsts", kā tas ir lietots tiesiskajā regulējumā lauksaimniecības jomā, un definīcijām attiecībā uz preču nepreferenciālu izcelsmi, kas paredzētas Muitas kodeksos (pirmais un otrais prejudiciālais jautājums)

35. Regulās Nr. 1234/2007 un Nr. 1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju lauksaimniecības nozarē, ir noteikti lauksaimniecības produktu tirdzniecības nosacījumi. Attiecībā uz tādu augļu un dārzeņu nozares produktu laišanu apgrozībā, kurus ir paredzēts pārdot patērētājam svaigus, Regulas Nr. 1234/2007 113.a panta 1. punktā un Regulas Nr. 1308/2013 76. panta 1. punktā ir paredzēts, ka šādus produktus var tirgot tikai tad, ja ir norādīta izcelsmes valsts.

36. Nedz Regulā Nr. 1234/2007, nedz Regulā Nr. 1308/2013 nav ietverta jēdziena "izcelsmes valsts" definīcija šo regulu izpratnē. Šāda definīcija nav ietverta arī Īstenošanas regulā (ES) Nr. 543/2011 [18].

37. Šajā saistībā ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai, lai definētu augļu un dārzeņu "izcelsmes valsti" atbilstoši Regulas Nr. 1234/2007 113.a panta 1. punktam un Regulas Nr. 1308/2013 76. panta 1. punktam, ir jāatsaucas uz definīcijām, kas izklāstītas Muitas kodeksos attiecībā uz preču nepreferenciālu izcelsmi (1. iedaļa). Vajadzības gadījumā tā ar otro jautājumu vēlas noskaidrot, vai saskaņā ar šīm definīcijām kultivēto sēņu ražas novākšanas valsts ir to izcelsmes valsts, ja būtiski ražošanas posmi notiek citās dalībvalstīs (2. iedaļa).

15 Kopienas Muitas kodekss un Savienības Muitas kodekss kopā ar Deleģēto regulu 2015/2446.

16 Šajā saistībā skat. šo secinājumu 27. punktu.

17 Skat. šo secinājumu 26. punktu.

18 Komisijas Īstenošanas regula (2011. gada 7. jūnijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Padomes Regulas (EK) Nr. 1234/2007 piemērošanai attiecībā uz augļu un dārzeņu un pārstrādātu augļu un dārzeņu nozari (OV 2011, L 157, 1. lpp.), kuru piemēro no 2011. gada 22. jūnija.

1. Par Muitas kodeksos paredzēto definīciju attiecībā uz preču nepreferenciālu izcelsmi piemērojamību, lai definētu jēdzienu "izcelsmes valsts", kas minēts tiesiskajā regulējumā lauksaimniecības jomā (pirmais prejudiciālais jautājums)

38. Vispirms jānorāda, ka no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet – lai noteiktu Savienības tiesību normas nozīmi un darbības jomu, to interpretējot, ir jāņem vērā tās noteikumi, konteksts un ar tiesisko regulējumu, pie kura pieder šī norma, sasniedzamie mērķi [19].

39. No iepriekš minētā izriet, ka jēdziens "izcelsmes valsts", kas minēts Regulas Nr. 1234/2007 113.a panta 1. punktā un Regulas Nr. 1308/2013 76. panta 1. punktā, ir jāinterpretē, ņemot vērā šo noteikumu un tiesiskā regulējuma, kura daļa tie ir, nozīmi un mērķus. Kā to norāda *Zentrale*, attiecībā uz jēdzienu "izcelsmes valsts" tajos nav atsauces uz Muitas kodeksiem.

40. Tomēr jākonstatē, ka šāda atsauce ir paredzēta Muitas kodeksos.

41. Savienības Muitas kodeksa 59. panta c) punktā ir noteikts, ka tās 60. pantā paredzētie noteikumi par preču nepreferenciālas izcelsmes noteikšanu ir piemērojami citiem Savienības pasākumiem, kas attiecas uz preču izcelsmi.

42. Tāpat kā Komisija es uzskatu, ka Regulas Nr. 1308/2013 76. panta 1. punkts ir jāuzskata par šādu pasākumu. Šajā saistībā jānorāda, ka šis Regulas Nr. 1308/2013 76. panta 1. punkts ir Savienības tiesību norma attiecībā uz preču izcelsmi, kas ir vienīgais Savienības Muitas kodeksa 59. panta c) punktā minētais nosacījums, lai šī norma būtu piemērojama.

43. Šis arguments ir pamatots ar faktu, ka Regulā Nr. 1169/2011, kuras mērķis saistībā ar pārtikas produktu informāciju ir nodrošināt patērētāju tiesību aizsardzību augstā līmenī [20], tās 2. panta 3. punktā, ciktāl tie attiecas uz norādi par preču izcelsmes valsti šīs regulas izpratnē, ir atsauces uz Muitas kodeksos paredzētajām definīcijām attiecībā uz preču nepreferenciālu izcelsmi. No minētās regulas 33. apsvēruma izriet, ka šī likumdevēja norāde ir pamatota ar apstākli, ka šīs definīcijas "ir labi zināmas pārtikas apritē iesaistītajiem uzņēmējiem".

44. Kā norāda *Prime Champ*, Francijas valdība un Komisija, tas, ka likumdevējs Regulas Nr. 1169/2011 ietvaros, kuras mērķis ir aizsargāt patērētājus, izvēlējās atsaukties uz šīm Muitas kodeksu definīcijām, ir skaidra norāde, ka šāda atsauce ir piemērojama arī attiecībā uz Regulas Nr. 1234/2007 113.a panta 1. punktu un Regulas Nr. 1308/2013 76. panta 1. punktu, kuriem ir līdzīgi patērētāju aizsardzības mērķi [21].

45. Runājot par Kopienas Muitas kodeksu, ir jānorāda, ka Savienības Muitas kodeksa 59. panta c) punktam atbilstoša tiesību norma tajā nav ietverta. Tomēr es uzskatu, ka pirmajā no tiem ir ietverts princips, kas atbilst minētajam Savienības Muitas kodeksa noteikumam. No Savienības Muitas kodeksa 59. panta c) punkta sagatavošanas darbiem izriet, ka šā noteikuma mērķis ir *precizēt*, ka nepreferenciālas izcelsmes noteikumi arī ietilpst citu Savienības pasākumu piemērošanas jomā, kuri attiecas uz preču izcelsmi, kas, manuprāt, liecina, ka šāds princips bija paredzēts arī Kopienas Muitas kodeksā [22].

19 Skat., piemēram, spriedumus, 1995. gada 17. oktobris, *Leifer* u.c. (C-83/94, EU:C:1995:329, 22. punkts); 2005. gada 7. jūnijs, *VEMW* u.c. (C-17/03, EU:C:2005:362, 41. punkts), kā arī 2010. gada 15. aprīlis, *Fundación Gala-Salvador Dalí* un *VEGAP* (C-518/08, EU:C:2010:191, 25. punkts).

20 Skat. Regulas Nr. 1169/2011 1. panta 1. punktu.

21 Tas izriet no Regulas Nr. 1234/2007 49. apsvēruma, saskaņā ar kuru tirdzniecības standartu piemērošana lauksaimniecības produktiem ražotāju, tirgotāju un patērētāju interesēs var palīdzēt uzlabot šo produktu ražošanas un tirdzniecības ekonomiskos apstākļus, kā arī produktu kvalitāti. Līdzīga norāde ir ietverta Regulas Nr. 1308/2013 64. apsvērumā, un tās 65. apsvērumā ir noteikts, ka ir lietderīgi saglabāt nozarei izstrādātus tirdzniecības standartus, lai ņemtu vērā patērētāju vēlmes un veicinātu produktu ražošanas un tirdzniecības ekonomisko apstākļu, kā arī to kvalitātes uzlabošanos.

22 Šajā saistībā skat. priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) (2005. gada 30. novembris) par Kopienas Muitas kodeksa izveidi (Modernizētais Muitas kodekss), 10. lpp. (COM(2005) 608, galīgā redakcija).

46. Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jānoraida *Zentrale* izvirzītais arguments, ka tas, ka Regulā Nr. 1234/2007 un Regulā Nr. 1308/2013 nav atsauces uz Muitas kodeksiem saistībā ar jēdzienu "izcelsmes valsts", ir pretrunā tam, ka tiek piemērotas pēdējos minētajos paredzētās definīcijas.

47. Līdz ar to es līdzīgi kā *Prime Champ*, Francijas un Itālijas valdības [23], kā arī Komisija ierosinu Tiesai uz pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt, ka Regulas Nr. 1234/2007 113.a panta 1. punkts un Regulas Nr. 1308/2013 76. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai definētu šajos noteikumos minēto jēdzienu "izcelsmes valsts", ir jāatsaucas uz definīcijām saistībā ar preču nepreferenciālo izcelsmi, kas attiecīgi ir noteiktas Kopienas Muitas kodeksa 23.–26. pantā un Savienības Muitas kodeksa 60. pantā, lasot to kopā ar Deleģētās regulas 2015/2446 31.–36. pantu.

2. Par Muitas kodeksos paredzēto definīciju attiecībā uz preču nepreferenciālu izcelsmi piemērošanu, lai noteiktu kultivēto sēņu izcelsmes valsti atbilstoši tiesiskajam regulējumam lauksaimniecības jomā (otrais prejudiciālais jautājums)

48. Līdzīgi *Prime Champ*, Francijas un Itālijas valdībām, kā arī Komisijai es uzskatu, ka saskaņā ar definīcijām, kas ir paredzētas Muitas kodeksos saistībā ar preču nepreferenciālo izcelsmi, kultivēto sēņu izcelsmes valsts ir to ražas novākšanas valsts, pat ja būtiski ražošanas posmi notiek citās dalībvalstīs un kultivētās sēnes ir nogādātas ražas novākšanas vietā tikai trīs vai mazāk dienas pirms pirmās ražas.

49. Vispirms jānorāda, ka ir jābalstās uz principu, ka jēdziens "dārzeņi", kas ir minēts Regulas Nr. 1234/2007 113.a panta 1. punktā un Regulas Nr. 1308/2013, ar ko izveido tirgu kopīgu organizāciju lauksaimniecības nozarē, 76. panta 1. punktā, ietver arī pamatlietā minētās kultivētās sēnes [24].

50. Otrkārt, no mana priekšlikuma atbildei uz pirmo prejudiciālo jautājumu izriet, ka izcelsmes valsts saskaņā ar minētajiem noteikumiem ir jānosaka atbilstoši definīcijām, kas ir minētas Muitas kodeksos attiecībā uz preču nepreferenciālu izcelsmi.

51. Šajā ziņā Kopienas Muitas kodeksa 23. panta 1. punktā un Savienības Muitas kodeksa 60. panta 1. punktā ir paredzēts, ka preces, kas pilnībā iegūtas kādā valstī vai teritorijā, uzskata par precēm ar šīs valsts vai teritorijas izcelsmi. Šajā nolūkā Kopienas Muitas kodeksa 23. panta 2. punkta a)–j) apakšpunktā un Deleģētās regulas 2015/2446 31. panta a)–j) punktā ir iekļauts saraksts ar dažādām precēm, kuras uzskata par pilnībā iegūtām vienā valstī.

52. Attiecībā uz augu valsts produktiem no Kopienas Muitas kodeksa 23. panta 2. punkta b) apakšpunkta izriet, ka šādi produkti ir pilnībā iegūti valstī, kurā tie ir novākti. Tāds pats noteikums ir ietverts Deleģētās regulas 2015/2446 31. panta b) punktā. Citiem vārdiem sakot, no šiem noteikumiem izriet, ka par augu valsts produktu izcelsmes valsti tiek uzskatīta tā valsts, kurā tie tiek novākti.

23 Jānorāda, ka Vācijas valdība ir atbildējusi tikai uz trešo un ceturto prejudiciālo jautājumu.

24 Ar Regulas Nr. 1234/2007 1. panta i) punktu un Regulas Nr. 1308/2013 1. panta 2. punkta i) apakšpunktu lauksaimniecības produktu tirgu kopīgā organizācijā tiek iekļauti augļu un dārzeņu nozares produkti, kas it īpaši definēti šo regulu I pielikuma IX daļā. Šajos pielikumos ir norādīti augļu un dārzeņu nozares produkti, kam piešķirts kombinētās nomenklatūras kods ex 0709 "Citi svaigi vai atdzesēti dārzeņi". Kombinētās nomenklatūras I pielikuma 7. nodaļā ir minēti "Šampinjoni" ar kodu 0709 51.

53. Šajā ziņā Komisija, kā arī Vācijas valdība uzsver pamatlietas nestandarta raksturu, norādot, ka vairumā gadījumu svaigo augļu un dārzeņu ražas novākšanas valsts pēc savas būtības ir arī valsts, kur notikuši visi ražošanas posmi pirms ražas novākšanas [25].

54. Šajā kontekstā Komisija tiesas sēdē norādīja, ka kultivētu sēņu "pārrobežu" ražošana ir jaunums. Šķiet, ka 2015. gadā, kad tika izstrādāta Deleģētā regula 2015/2446, Komisija nebija domājusi par šī ražošanas veida regulēšanu. Tiesas sēdes laikā atbildot uz jautājumu, kāpēc noteikumi par šāda veida ražošanu vēl aizvien nav pieņemti, Komisija paskaidroja, ka šāda veida process vēl nav pietiekami izpētīts likumdošanas līmenī. Savukārt *Prime Champ* šajā pašā tiesas sēdē paskaidroja, ka tas izmanto šo ražošanas veidu kopš 2012. gada un ka tas nav vienīgais, jo arī citi uzņēmumi ražošanā izmanto šādu procesu.

55. Manuprāt, šie apsvērumi tomēr neļauj atkāpties no Kopienas Muitas kodeksa 23. panta 2. punkta b) apakšpunkta un Deleģētās regulas 2015/2446 31. panta b) punkta formulējuma, kuros ir skaidri noteikts, ka augu izcelsmes produktu izcelsmes valsts ir atkarīga tikai no vietas, kur tie ir novākti. Kā paskaidro Komisija, saskaņā ar šiem noteikumiem ir jābalstās uz principu, ka likumdevējs nepiešķir nekādu nozīmi tam, ka ražošanas posmi pirms ražas novākšanas ir notikuši vienā vai vairākās citās dalībvalstīs.

56. Tādēļ ir jānoraida *Zentrale* arguments, ka no Kopienas Muitas kodeksa 23. un 24. panta sistēmas un Savienības Muitas kodeksa attiecīgajiem noteikumiem izriet, ka Muitas kodeksos paredzēto definīciju piemērojamība saistībā ar preču nepreferenciālo izcelsmi ir pakļauta nosacījumam, ka preces ir *pilnībā* iegūtas vienā valstī.

57. It īpaši, runājot par Kopienas Muitas kodeksa 24. pantu un līdzvērtīgu noteikumu, kas paredzēts Savienības Muitas kodeksa 60. pantā, lasot to kopā ar Deleģētās regulas 2015/2446 32. pantu, tie nevar radīt pretēju rezultātu. Šie noteikumi, kas attiecas uz tādu preču izcelsmi, kuru ražošanā ir iesaistījušās vairākas valstis vai teritorijas, nav piemērojami tādiem svaigiem dārzeņiem kā pamatlietā aplūkotie [26].

58. Tāpēc es ierosinu Tiesai uz otro prejudiciālo jautājumu atbildēt, ka Regulas Nr. 1234/2007 23. panta 1. punkts un 2. punkta b) apakšpunkts un Savienības Muitas kodeksa 60. panta 1. punkts, lasot to kopā ar Deleģētās regulas 2015/2446 31. panta b) punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilstoši šiem noteikumiem kultivēto sēņu izcelsmes valsts ir to ražas novākšanas valsts, pat ja būtiski ražošanas posmi notiek citās Savienības dalībvalstīs un ja kultivētās sēnes ir nogādātas uz ražas novākšanas teritoriju tikai trīs vai mazāk dienas pirms pirmās ražas novākšanas.

25 Konkrētāk, Vācijas valdība paskaidro, ka saskaņā ar tās ražošanas speciālistu viedokli augļu vai dārzeņu kultūras transportēšana ļoti reti ir iespējama un izdevīga, kā tas ir pamatlietā, līdz ar to pārrobežu ražošana vispārīgi ir neiespējama vai katrā ziņā nerentabla. Papildus kultivētajām sēnēm, kas ir viegli transportējamas, Vācijas valdība norādīja, ka tā var iedomāties tikai cigoriņu audzēšanu saskaņā ar šo ražošanas metodi. Savukārt Komisija tiesas sēdē norādīja, ka līdzīga situācija ir ar hidroponikas un garšaugu kultūrām. Attiecībā uz šiem produktiem Komisija paskaidroja, ka tos patērētājam var pārdot kopā ar substrātu un līdz ar to pārdot pirms faktiskās ražas novākšanas.

26 Konkrētāk, attiecībā uz augļiem un dārzeņiem, no Deleģētās regulas 2015/2446 32. panta, lasot to kopā ar tās 22–01. pielikuma 20. nodaļu, uz kuru ir izdarīta atsauce minētās regulas 32. pantā, izriet, ka šādi produkti ietilpst šo noteikumu piemērošanas jomā, ciktāl tie ir augu izcelsmes produktu maisījums, piemēram, augļu sulas. Pat ja šāds noteikums nav iekļauts Kopienas Muitas kodeksā, tad, ja nav norāžu par pretējo, manuprāt, tā 24. pants ir jāsaprot līdzīgi.

C. Par saikni starp maldināšanas aizliegumu, kas ir paredzēts tiesiskajā regulējumā patērētāju aizsardzības jomā, un norādi par izcelsmes valsti, kas ir noteikta tiesiskajā regulējumā lauksaimniecības jomā (trešais un ceturtais prejudiciālais jautājums)

1. Ievada apsvērumi

59. Jāatgādina, ka ar trešo un ceturto prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai *Prime Champ* izmantotā norāde par izcelsmes valsti, bez paskaidrojošām piezīmēm par ražošanas vietu, ir pretrunā aizliegumam maldināt patērētāju, kas noteikts Direktīvas 2000/13 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā un Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunktā.

60. Šajā ziņā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka iesniedzējtiesa, pirmkārt, jautā, vai tiesiskajā regulējumā lauksaimniecības jomā paredzētā norāde par izcelsmes valsti ir jāuzskata par *lex specialis* attiecībā uz noteikumu par maldināšanas aizliegumu, tādējādi, ka šī pēdējā nav piemērojama, lai noteiktu izcelsmes valsti (trešais prejudiciālais jautājums). Ja Tiesai uz šo jautājumu būtu jāatbild tā, ka norāde par izcelsmes valsti, kas paredzēta tiesiskajā regulējumā lauksaimniecības jomā, ir piemērojama vienlaikus ar maldināšanas aizliegumu, iesniedzējtiesa jautā, vai paskaidrojošas piezīmes *var* tikt pievienotas, lai novērstu patērētāju maldināšanu iepriekš minēto noteikumu izpratnē (ceturtais prejudiciālais jautājums) [27].

61. Šis pēdējais jautājums, kā tas ir noformulēts, manuprāt, tomēr nav noteicošais, lai noskaidrotu, vai *Prime Champ* izmantotā norāde par izcelsmes valsti, bez paskaidrojošām piezīmēm, ir pretrunā aizliegumam maldināt patērētāju. Jāatzīst, ka tā būtu, ja tiesiskais regulējums lauksaimniecības jomā pilnībā reglamentētu augļu un dārzeņu izcelsmes valsti [28]. Taču, manuprāt, tas tā nav.

62. Tiesiskajā regulējumā lauksaimniecības jomā nav paredzēts neviens noteikums, kas liegtu uzņēmumam pie norādes par izcelsmes valsti sniegt paskaidrojošas piezīmes, ciktāl tās pašas par sevi nemaldina patērētāju. Šajā ziņā jāatgādina, ka jebkādiem ierobežojumiem attiecībā uz vārda brīvības pamattiesību īstenošanu, kas arī aizsargā "komerciālo saziņu", kura paredzēta Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 11. panta 1. punktā, ir jābūt noteiktiem tiesību aktos atbilstoši minētās hartas 52. panta 1. punktam.

63. Ņemot vērā šos apsvērumus, ceturtais jautājums ir jāsaprot tādējādi, ka iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai paskaidrojošu piezīmju *neesamība* ir maldinoša Direktīvas 2000/13 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkta un Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta [29] izpratnē.

64. Šajā ziņā, lai sniegtu iesniedzējtiesai lietderīgu atbildi, kas ļautu atrisināt tai iesniegto strīdu, manuprāt, pietiek, ja Tiesa atbild tikai uz šo ceturto jautājumu. Pat pieņemot, ka Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts un Direktīvas 2000/13 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkts ir piemērojami, es uzskatu, kā to tūlīt izskaidrošu, ka paskaidrojošu piezīmju neesamība pie tādas norādes par izcelsmes valsti, kāda tiek aplūkota pamatlietā, katrā ziņā nav maldinoša šo noteikumu izpratnē [30].

27 Iesniedzējtiesa kā piemēru min norādi, kura attiecas uz ražošanas posmiem, kas ir notikuši citās dalībvalstīs.

28 Šajā gadījumā no tā izriet, ka *Prime Champ* izmantotā norāde par izcelsmes valsti, bez citām norādēm, ir likumīga, ņemot vērā patērētāja maldināšanas aizliegumu, jo *Prime Champ* katrā ziņā nevarēja šai norādei pievienot paskaidrojošas piezīmes.

29 Šajā kontekstā jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru ar LESD 267. pantu ieviestajā sadarbības starp valstu tiesām un Tiesu procedūrā Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai noderīga atbilde, kas ļauj izlemt tās izskatīšanā esošo lietu. Šādā skatījumā Tiesai attiecīgā gadījumā ir jāpārformulē tai iesniegtie jautājumi (skat., piemēram, spriedumu, 2018. gada 29. novembris, *baumgarten sports & more*, C-548/17, EU:C:2018:970, 22. punkts).

30 Jāatgādina, ka iesniedzējtiesa uzskata, ka pamatlietā revīzijas sūdzība var būt pamatota tikai tad, ja *Prime Champ* pārmestā rīcība bija prettiesiska gan saskaņā ar Direktīvas 2000/13 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktu, gan Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunktu. Līdz ar to Tiesas atbilde uz ceturto prejudiciālo jautājumu vienīgi Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta ietvaros principā esot pietiekama, lai sniegtu iesniedzējtiesai lietderīgu atbildi, kas tai ļautu izspriest tajā izskatāmo strīdu.

65. Līdz ar to savu secinājumu turpmākajā daļā es tikai īsumā izskaidrošu, kāpēc man ir nopietnas šaubas attiecībā uz šo noteikumu piemērojamību tādai situācijai kā pamatlietā aplūkotā (2. iedaļa), pirms atbildēšu uz ceturto prejudiciālo jautājumu (3. iedaļa).

2. Par Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta un Direktīvas 2000/13 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkta piemērojamību

66. Līdzīgi iesniedzējtiesai es uzskatu, ka ir jāatbild uz jautājumu, vai norāde par izcelsmes valsti, kas ir paredzēta tiesiskajā regulējumā lauksaimniecības jomā, ir uzskatāma par *lex specialis* attiecībā uz maldināšanas aizliegumu atbilstoši Regulas Nr. 1169/2011 1. panta 4. punktam. Šajā pantā, kas reglamentē šīs regulas piemērošanas jomu, ir norādīts, ka šo pēdējo "piemēro, neskarot marķēšanas prasības, kas paredzētas īpašos Savienības noteikumos, kurus piemēro konkrētiem pārtikas produktiem" [31].

67. Ņemot vērā Regulas Nr. 1169/2011 8. apsvērumu, kurā ir noteikts, ka "galvenās marķēšanas prasības papildina vairāki noteikumi, ko piemēro [..] noteiktām pārtikas produktu kategorijām [..]", man šķiet, ka šīs regulas 1. panta 4. punkts ir jāsaprot tādējādi, ka tas principā ir paralēli piemērojams īpašiem noteikumiem, ko piemēro dažiem pārtikas produktiem.

68. Tomēr šim pieņēmumam ir jāpiemēro daži ierobežojumi.

69. Šajā ziņā Komisija tiesas sēdē būtībā apgalvoja, ka atbilstīgi Regulas Nr. 1169/2011 1. panta 4. punkta burtiskai, teleoloģiskai un kontekstuālai interpretācijai vārds "neskarot" ir jāsaprot tādējādi, ka Regula Nr. 1169/2011 ir piemērojama paralēli īpašiem noteikumiem, kas piemērojami dažiem pārtikas produktiem, ja vien tie nav *pretrunā* Regulas Nr. 1169/2011 noteikumiem. Atbilstoši tam, kā es saprotu Komisijas argumentu, šāda pretruna pastāv tikai, ciktāl īpašo noteikumu piemērošana *neļauj* paralēli piemērot Regulu Nr. 1169/2011. Šajā gadījumā Komisija uzskata, ka šādas pretrunas nav, jo norāde "Izcelsme: Vācija" var tikt izmantota, vienlaikus pievienojot papildu norādes [32].

70. Pretēji tam, ko apgalvo Komisija, es uzskatu, ka pārliecinoši argumenti var atbalstīt nostāju, ka Regulas Nr. 1169/2011 1. panta 4. punkts attiecas ne tikai uz situācijām, kurās pastāv reāla *pretruna*, Komisijas norādītajā izpratnē.

71. Tas, ka Regula Nr. 1169/2011 ir piemērojama, neskarot īpašos noteikumus par marķēšanu, nozīmē, ka šī regula nevar radīt šķēršļus šādu īpašu noteikumu piemērošanai. Tāpēc Regulas Nr. 1169/2011 1. panta 4. punkts, manuprāt, būtībā izsaka *lex specialis* principu.

72. Atbilstoši šim principam, manuprāt, ir izslēgta arī Regulas Nr. 1169/2011 paralēla piemērošana, ciktāl tā atņemtu īpašajam marķēšanas noteikumam tā lietderīgo iedarbību.

31 Jānorāda, ka Regulas Nr. 1308/13 73. pantā ir ietverts arī noteikums par tirdzniecības standartu piemērošanas jomu. Konkrētāk, šajā noteikumā ir paredzēts, ka tirdzniecības standarti ir piemērojami, "neskarot citus noteikumus, kas piemērojami lauksaimniecības produktiem [..]". Ņemot vērā, ka Regula Nr. 1169/2011 ir piemērojama tikai, ciktāl tas ir paredzēts minētajā regulā, Regulas Nr. 1308/13 73. pants tomēr nav būtisks, lai noteiktu Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta piemērojamību.

32 Tādēļ man šķiet, ka Komisija faktiski atsaucas uz interpretāciju, kas ir līdzīga Direktīvas 2005/29 3. panta 4. punkta interpretācijai, ka, "ja šī direktīva un citi [Savienības] noteikumi, kuros reglamentēti konkrēti negodīgas komercprakses aspekti, nonāk pretrunā, priekšroka dodama minētajiem citiem noteikumiem un tos piemēro attiecībā uz šiem konkrētajiem aspektiem". Tādējādi Tiesa ir nospriedusi, ka Direktīvas 2005/29 3. panta 4. punktā minētā pretruna pastāv tikai tad, ja īpašie noteikumi tik izsmeļoši reglamentē informāciju par patērētājiem piegādājamo preci, ka nav iespējams pievienot papildu informāciju. Skat. spriedumus, 2018. gada 25. jūlijs, *Dyson* (C-632/16, EU:C:2018:599, 34.–36. punkts), un 2018. gada 13. septembris, *Wind Tre* un *Vodafone Italia* (C-54/17 un C-55/17, EU:C:2018:710, 60. un 61. punkts). No šī viedokļa man jānorāda, ka, tā kā tiesiskajā regulējumā lauksaimniecības jomā nav izsmeļoši reglamentēta augļu un dārzeņu izcelsmes valsts, šajā gadījumā nerodas jautājums par maldinošu noklusējumu aizlieguma piemērojamību Direktīvas 2005/29 7. panta 1. punkta izpratnē, kas ir saistīts ar Direktīvas 2000/13 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktu un Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

73. Manuprāt, tas tā būtu, ja Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts būtu piemērojams tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā. Regulas Nr. 1308/2013 76. panta 1. punkts ir īpašs noteikums par marķēšanu atbilstoši Regulas Nr. 1169/2011 1. panta 4. punktam[33], un, kā es izskaidrošu šo secinājumu 3. iedaļā, it īpaši 82. un 83. punktā, es uzskatu, ka likumdevējs Regulas Nr. 1308/2013 76. panta 1. punktā ir skaidri noteicis, ka svaigu augļu un dārzeņu izcelsmes valsts ir ražas novākšanas valsts.

74. Tomēr, ja Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts būtu jāpiemēro tādējādi, ka norāde par izcelsmes valsti, kas sniegta saskaņā ar Regulas Nr. 1308/2013 76. panta 1. punktu, varētu būt maldinoša šīs pirmās tiesību normas izpratnē, Regulas Nr. 1308/2013 76. panta 1. punkts, manuprāt, zaudētu savu lietderīgo iedarbību.

75. Attiecībā uz Direktīvu 2000/13 ir jānorāda, ka minētajā direktīvā nav tiesību normas, kas būtu līdzvērtīga Regulas Nr. 1169/2011 1. panta 4. punktam. Tomēr es uzskatu, ka princips, kas atbilst šajā pantā minētajam, ir piemērojams arī Direktīvai 2000/13. Neviens elements Regulas Nr. 1169/2011 sagatavošanas darbos nenorāda, ka tās mērķis būtu bijis grozīt direktīvu šajā jautājumā un tāpēc būtu nepieciešams saprast tās 1. panta 4. punktu kā *lex specialis* principa kodifikāciju, kas jau ir piemērojams saskaņā ar Direktīvu 2000/13. Citiem vārdiem sakot, es uzskatu, ka apsvērumi, kas ir līdzīgi iepriekš minētajiem attiecībā uz Regulu Nr. 1169/2011, var tikt izvirzīti attiecībā uz Direktīvas 2000/13 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktu, ņemot vērā Regulas Nr. 1234/2007 113.a panta 1. punktu.

3. Par Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta un Direktīvas 2000/13 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkta piemērošanu

76. Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir aizliegts ar informāciju par pārtikas produktiem maldināt attiecībā uz izcelsmes valsti.

77. Vispirms es uzskatu, ka šis aizliegums ietver maldinošu noklusēšanu. Jēdziens "pārtikas produktu informācija" šīs regulas 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir definēts kā "informācija par pārtiku[, kas] ir pieejama galapatērētājam ar marķējuma, citu pievienoto materiālu vai jebkuru līdzekļu, tostarp mūsdienu tehnoloģiju rīku vai verbālas komunikācijas, starpniecību". Lai gan šī definīcija formāli neattiecas uz noklusējumiem, ir jāvadās no principa, ka tie tajā ir ietverti, ciktāl tie varētu maldināt patērētājus par izcelsmes valsti[34].

78. Turpinājumā, runājot par jēdzienu "maldināt" patērētāju atbilstoši Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunktam, ir jānorāda, ka šis noteikums neietver tā definīciju. Tomēr, manuprāt, līdzīgi kā ar definīciju par maldinošu noklusēšanu, kas ietverta Direktīvas 2005/29 7. panta 1. punktā, jēdziens "maldināt", kas ir paredzēts šīs regulas 7. panta 1. punkta a) apakšpunktā, ir jāsaprot tādējādi, ka tajā ir ietverta būtiska informācija, kas nepieciešama vidusmēra patērētājam, ņemot vērā kontekstu, lai apzināti pieņemtu komerciālu lēmumu, un līdz ar to liek vai var likt viņam pieņemt komerciālu lēmumu, ko viņš citādi nebūtu izdarījis.

33 Tādējādi Regulā Nr. 1169/2011 ir paredzēti vispārīgi un horizontāli noteikumi, kas ir piemērojami visiem pārtikas produktiem, savukārt īpaša un vertikāla rakstura noteikumi, kas attiecas tikai uz dažiem pārtikas produktiem, ir noteikti regulējumā, ar kuru reglamentē šos produktus; šajā nozīmē skat. šīs regulas 12. apsvērumu. No minētās regulas 32. apsvēruma izriet, ka augļu un dārzeņu nozares produktu tirdzniecības standarti ir šādi vertikāli noteikumi.

34 Šajā nozīmē skat. Regulas Nr. 1169/2011 26. panta 2. punkta a) apakšpunktu, saskaņā ar kuru norāde par izcelsmes valsti ir obligāta atbilstoši šim instrumentam gadījumos, kad tā neesamība varētu maldināt patērētājus par izcelsmes valsti. Turklāt maldinošas komercprakses jēdziens Direktīvas 2005/29 7. panta 1. punkta izpratnē ietver arī maldinošus izlaidumus. Jāatgādina, ka šīs direktīvas – tāpat kā Regulas Nr. 1169/2011 – mērķis ir nodrošināt patērētāju aizsardzību augstā līmenī.

79. Pat ja šāda definīcija nav iekļauta Regulā Nr. 1169/2011, ir jānorāda, ka tikai būtiski noklusējumi, kas nepieciešami vidusmēra patērētājam, pēc savas būtības var maldināt patērētāju. Turklāt, kā es paskaidroju šo secinājumu 34. zemsvītras piezīmē, Regulas Nr. 1169/2011 – tāpat kā Direktīvas 2005/29 – mērķis ir nodrošināt patērētāju aizsardzību augstā līmenī.

80. Visbeidzot jānorāda, ka Regulas Nr. 1169/2011 2. panta 3. punktā ir paredzēts, ka pārtikas produkta izcelsmes valsts šīs regulas izpratnē attiecas uz preču izcelsmi, kas definēta saskaņā ar Muitas kodeksos noteiktajām definīcijām par preču nepreferenciālu izcelsmi.

81. Manuprāt, paskaidrojošu piezīmju neesamība attiecībā uz norādi par izcelsmes valsti, kas sniegta atbilstoši Muitas kodeksos paredzētajām definīcijām, kā tas ir šajā lietā, nevar tikt uzskatīta par vidusmēra patērētājam būtisku informāciju, kas varētu viņu maldināt par izcelsmes valsti Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

82. Likumdevējs ir skaidri un precīzi noteicis pārtikas produkta izcelsmes valsti Regulas Nr. 1169/2011 izpratnē, atsaucoties uz Muitas kodeksiem šīs regulas 2. panta 3. punktā [35]. Attiecībā uz augu izcelsmes produktiem likumdevējs ir konkrētāk noteicis, ka šo produktu izcelsmes valsts ir to ražas novākšanas valsts. Ar šo izvēli likumdevējs tajā pašā laikā *nav* piešķīris nozīmi tam, ka šo produktu ražošana principā var notikt dažādās valstīs. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka likumdevējs ir saglabājis šo noteikumu arī pēc tam, kad bija uzzinājis par kultivētu sēņu ražošanas "pārrobežu" metodi.

83. Līdz ar to ir jāuzskata, ka no Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta un 2. panta 3. punkta un Muitas kodeksos paredzētajām preču nepreferenciālas izcelsmes definīcijām izriet, ka šādu informāciju nevar uzskatīt par būtisku vidusmēra patērētājam [36].

84. Šo secinājumu turklāt apstiprina fakts, ka Komisija ir pieņēmusi citus noteikumus attiecībā uz norādi par izcelsmes valsti tikai saistībā ar svaigu, atdzesētu un saldētu cūkas, aitas, kazas un mājputnu gaļu. Konkrētāk, šādi noteikumi ir izklāstīti Īstenošanas regulā (ES) Nr. 1337/2013 [37], jo Muitas kodeksos paredzētās definīcijas par preču nepreferenciālu izcelsmi neļāva pietiekami informēt patērētājus par šo gaļas veidu izcelsmi, ņemot vērā situācijas, kurās gaļa ir iegūta no dzīvniekiem, kas dzimuši, audzēti un nokauti dažādās valstīs [38].

85. Lai gan es varu pilnībā saprast *Zentrale* argumentu, ka patērētāji būtu jāinformē, ja produktam ir būtiski ražošanas posmi dažādās valstīs, ir jākonstatē, ņemot vērā iepriekš minēto, ka likumdevējs neuzskatīja, ka šāda informācija ir pietiekami būtiska un ka līdz ar to tā varētu maldināt patērētāju par izcelsmes valsti Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

86. Tādēļ ir jānoraida Komisijas arguments, ka valsts tiesām ir jālemj par to, vai konkrētos gadījumos tāda norāde par izcelsmes valsti, kāda ir aplūkota pamatlietā, praksē noved pie patērētāja maldināšanas. Šāda nostāja var apdraudēt iepriekš minēto likumdevēja izvēles brīvību.

87. Attiecībā uz Direktīvas 2000/13 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktu es uzskatu, ka šim noteikumam ir jāpiemēro līdzīgi apsvērumi kā iepriekš minētie. Šajā ziņā jānorāda – pat ja Direktīvā 2000/13 nav ietverta izcelsmes valsts definīcija šīs direktīvas izpratnē [39], šis elements nevar radīt pretēju rezultātu, ņemot vērā, ka šāda definīcija joprojām ir paredzēta, lasot kopīgi Regulas

35 Jānorāda, ka šī definīcija tika ieviesta ar Regulu Nr. 1169/2011, pamatojoties uz to, ka šādas definīcijas neesamība Direktīvā 2000/13 radīja nenoteiktību un neskaidrību gan patērētājiem, gan nozarei, gan dalībvalstīm (skat. "Impact assessment report on general food labelling issues", SEC(2008) 92, 21. lpp., kas pievienots Regulas Nr. 1169/2011 priekšlikumam).

36 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Dyson* (C-632/16, EU:C:2018:599, 42.–44. punkts).

37 Komisijas Īstenošanas regula (2013. gada 13. decembris), ar ko paredz noteikumus par to, kā piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu Nr. 1169/2011 attiecībā uz izcelsmes valsts un izcelsmes vietas norādīšanu svaigai, atdzesētai un saldētai cūkgaļai, aitu, kazu un mājputnu gaļai (OV 2013, L 335, 19. lpp.).

38 Skat. Īstenošanas regulas Nr. 1337/2013 3. apsvērumu.

39 Skat. šo secinājumu 35. zemsvītras piezīmi.

Nr. 1234/2007 113.a panta 1. punktu un Kopienas Muitas kodeksa 23. panta 2. punkta b) apakšpunktu. No tā izriet, ka arī marķējums, kas sniegts atbilstoši definīcijām par preču nepreferenciālu izcelsmi, kuras ir izklāstītas Kopienas Muitas kodeksā, nav maldinošs Direktīvas 2000/13 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkta izpratnē.

88. Līdz ar to es ierosinu Tiesai uz ceturto prejudiciālo jautājumu atbildēt, ka Regulas Nr. 1169/2011 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts un Direktīvas 2000/13 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šo tiesību normu izpratnē nav "maldinošs" tas, ka patērētājam nav sniegtas paskaidrojošas piezīmes pie norādes par noteiktu izcelsmes valsti atbilstoši Muitas kodeksos izklāstītajām definīcijām saistībā ar preču nepreferenciālu izcelsmi.

V. Secinājumi

89. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es ierosinu Tiesai uz *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Padomes Regulas (EK) Nr. 1234/2007 (2007. gada 22. oktobris), ar ko izveido lauksaimniecības tirgu kopīgu organizāciju un paredz īpašus noteikumus dažiem lauksaimniecības produktiem (Vienotā TKO regula), 113.a panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai definētu šajā noteikumā minēto jēdzienu "izcelsmes valsts", ir jābalstās uz definīcijām par preču nepreferenciālu izcelsmi, kas izklāstītas Padomes Regulas (EEK) Nr. 2913/92 (1992. gada 12. oktobris) par Kopienas Muitas kodeksa izveidi 23.–26. pantā.

   Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007, 76. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai definētu šajā noteikumā minēto jēdzienu "izcelsmes valsts", ir jābalstās uz definīcijām par preču nepreferenciālu izcelsmi, kas izklāstītas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 952/2013 (2013. gada 9. oktobris), ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu, 60. pantā, lasot to kopā ar Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2015/2446 (2015. gada 28. jūlijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 attiecībā uz sīki izstrādātiem noteikumiem, kuri attiecas uz Savienības Muitas kodeksa noteikumiem, 31.–36. pantu.

2) Regulas Nr. 2913/92 23. panta 1. punkts un 2. punkta b) apakšpunkts un Regulas Nr. 952/2013 60. panta 1. punkts, lasot to kopā ar Deleģētās regulas (ES) 2015/2446 31. panta b) punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka kultivēto sēņu izcelsmes valsts ir to ražas novākšanas valsts, pat ja būtiskie ražošanas posmi notiek citās Eiropas Savienības dalībvalstīs un kultivētās sēnes ir nogādātas ražas novākšanas valstī tikai trīs vai mazāk dienas pirms pirmās ražas.

3) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1169/2011 (2011. gada 25. oktobris) par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem un par grozījumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulās (EK) Nr. 1924/2006 un (EK) Nr. 1925/2006, un par Komisijas Direktīvas 87/250/EEK, Padomes Direktīvas 90/496/EEK, Komisijas Direktīvas 1999/10/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/13/EK, Komisijas Direktīvu 2002/67/EK un 2008/5/EK un Komisijas Regulas (EK) Nr. 608/2004 atcelšanu 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka saskaņā ar šo tiesību normu nav "maldinošs" fakts, ka patērētājam nav sniegtas paskaidrojošas piezīmes pie norādes par noteiktu izcelsmes valsti atbilstoši definīcijām saistībā ar preču nepreferenciālu izcelsmi, kas izklāstītas Regulas Nr. 2913/92 23.–26. pantā un Regulas Nr. 952/2013 60. pantā, lasot to kopā ar Deleģētās regulas Nr. 2015/2446 31.–36. pantu.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/13/EK (2000. gada 20. marts) par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz pārtikas produktu marķēšanu, noformēšanu un reklāmu 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka saskaņā ar šo tiesību normu nav "maldinošs" tas, ka patērētājam nav sniegtas paskaidrojošas piezīmes pie norādes par noteiktu izcelsmes valsti atbilstoši Regulas Nr. 2913/92 23.–26. pantā izklāstītajām definīcijām par preču nepreferenciālu izcelsmi.